

”KAKSIKKO PUUNTUHOO- JIEN SAARELLA”

27.9. - 1.10.2010

ISLANTI (REYKJAVIK)

Saga-Matkojen toimitusjohtaja Jussi Kinnari kävi saunomassa Hummerheimissa elokuussa ja ylisti Elämänsä Saarta niin voimallisesti, että pakkohan siellä oli käydä! Viiden päivän loma järjestyi lopulta vauhdilla – Helikin huomasi vasta kentällä, mihin ollaan menossa...

ma 27.9.

Seutulassa puseroni Ilves-symboli sai turvamiehen sympatiat: – *Taitaa olla sen verran rautanen logo tossa pusakassa, että metalli-ilmaisinkin hermostui!*

*Icelandairin reitti Euroopan läntisimpään kolkkaan kulki Ruotsin ja Trondheimin yli ja Fär-saarten pohjoispuolitse. Kartasta selvisi, että Reykjavikista *) Grönlantiin on enää 280 km – ja että täältä pääsisi samaa pituuspiiriä Atlanttia pitkin esteettä Antarktikselle asti! Lento kesti kolme tuntia, mutta samasta aikaerosta johtuen oltiin perillä ”alta aikayksikön” – kerrankin sananmukaisesti.*

Keflavikin lentokenttä saaren lounaisniemellä sijaitsee 40 km päässä pääkaupungista. Bussimatalla Saga-Matkojen opas, alun perin sieviläinen Tuomas Järvelä kertoi asustelleensa täällä jo kolmisenkymmentä vuotta. Rauhallinen, kuivan huumorin mies, jolla ei ollut tyypillistä opasnuottia. Puikoissa istui sympaattinen Harandus.

Olipa uskomattomat näkymät heti maantielle päästyämme! Vaikka Islannin tarinan on joskus koulumaantiedossa lukenut – että se on syntynyt tuliperäisesti laavakerros kerrokselta vuosimiljoonien saatossa – niin ei sitä ole pystynyt kuvittelemaan, miltä lopputulos paikan päällä näyttää. **) Viivasuora asfalttite hal- koi lohdutonta, kuollutta, karua ”kuumaisemaa”, jonka ominaisuuksista jotain kertonee se, että Yhdysvaltain avaruusorganisaatio NASA valitsi aikanaan nämä tantereet kuumönkijöidensä kokeilumaastoksi.

Tuomas kaatoi mielellään Islanti-myyttejä:
– *Kukkupuheita tästä saaresta riittää! Täällä ei muka ole lainkaan puita, sataa ja tuulee aina jne... Tietäkää, että Islannissa on tukkimetsääkin! Ja kyllä Suomessakin tuulee – sitä vain ei niin huomaa, kun on talojen ja puiden suojassa.*

*) Reykjavik on suomeksi ”Höyrylahti” (isl. reyk = savu, höyry) – lahden tienoo on ollut aika ajoin tuliperäisestä maasta kohoavan kuuman höyryn peitossa, joten merenkulkijoiden sille antama nimi on hyvin osuva.

**) Islanti on noussut merestä tulivuorenpurkauksen seurauksena 20 miljoonaa vuotta sitten. Saari on ainoa meren pinnan ylittävä kohta Atlantin vuorijonossa. Uusia purkauksia ja maanjäristyksiä on päivittäin joka puolella Islantia, mutta suurin osa on niin pieniä, ettei niitä juuri uutisoida muualle Eurooppaan. Keskikouluajoista on jäänyt mieleen eteläisillä Vestmanna-saarilla sattunut purkaus 1973.

Vulkaanisia rykäyksiä on kahdenlaisia – maaperästä riippuen hap- pamia ja emäksisiä. Reykjavikin ympäristössä on pääasiassa ensin- mainittuja, piipitoista ainesta sylkeviä kraatereita. Näiden purkauksissa laava etenee metrin tunnissa ”bulldozer”-tyyliin, työntäen edellään etureunasta alkaen jähmettyviä lohkaraita. Tällöin ehtii vielä suhteellisen hyvin evakuoida omaisuutta ja elukoita. Juokseva emäsmömmö on pirullisempaa: se levittyy nopeasti laajalle alueelle, jähmettyy ensin pinnalta ja kerrostuu laattamaisesti kaiken pääl- le. Koko Islanti on ikään kuin jättiläismäinen lastulevy, jonka ker- rokset ovat eri aikana sattuneita laavapurkauksia.

Saaren pinta-alasta (noin 1/3 Suomen koosta) on saatu asumiskel- poiseksi vain kapea rantakaistale, loppuosa on lähes elotonta autio- maata – laavakenttiä, lohkaraita, rikkilähteitä ja vuoria. Asukkaita Islannissa on n. 300 000, joista 2/3 pääkaupungissa.

900-luvulla norjalainen rötöstellijä ja häirikkö Erik Punainen jouk- kioineen karkotettiin Grönlantiin. Hänen poikansa Leivur Eriks- son löysi sittemmin Amerikan – 500 vuotta ennen Kolumbusta. Amerikka jäi islantilaisilta kuitenkin valloittamatta.

Kalmarin unionin (Pohjoismaiden valtioliitto 1397–1523) myötä Islanti joutui Tanskan alaisuuteen. Islantilaiset vaativat itsenäisyyt- tä viettäessään maansa tuhatvuotisjuhlaa 1874. Maa saikin valtio- säännön ja alkoi itse hallinnoida talouttaan. 1904 toimeenpanoval- ta siirtyi Tanskasta Islantiin ja saaresta tuli ensin itsehallintoalue ja lopulta itsenäinen 1918. Tosin hallitsijana oli edelleen Tanskan ku- ningas, ja emämaa huolehti ulkopoliitikasta ja rannikkovartioin- nista. 17. kesäkuuta 1944 maa julistautui itsenäiseksi tasavallaksi *Bingvellirin* vanhalla kärjäkentällä.

Julkisivulautakuntaa ei tässä valtiossa ole. Talot saa pykätä vapaasti oman mielensä mukaan – näimme mm. ”pyramidi”- ja ”kääretorttu”-omakotitalot sekä ympyränmuotoon rakennetun rivitalon! Puolitoista kilometriä keskustasta sijainnut *Hotel Hilton Nordica* **** ja sen 7. kerros tarjosivat lomallemme messevät puitteet – ja hienot maisemat!

Islannin matkailuneuvonnan kömpelösti suomeksi käännetty opasvihkonen tarjosi *uskomattoman* hauskoja hetkiä:

- ”Ei pidä myöskään unohtaa laivasafareja, joilla voi tarkkailla joitakin noista *uskomattomista* valaista, jotka viihtyvät Islantia ympäröivissä merissä...”
- ”Vihreä kasvillisuus muuttuu punaiseksi, keltaiseksi ja ruskeaksi luoden *uskomattoman* värien maiseman...”
- ”Eipä ihmekään, että valokuvaajien mielestä syksy on jännittävää aikaa kaikkine värisävyineen ja *uskomattomine* taivaineen.”
- ”Talvi on *uskomattomien* vastakohtien aikaa...”
- ”Itä – täynnä *uskomattomia* vastakohtia...”
- ”Kuuluu elämän tosiasioihin, että ihmisen pitää syödä, myös Islannissa lomaillessa...”

ti 28.9.

Ikkunasta nähtiin myrskylintuja ja puolikesyjä lyhytnokkahanhia. Saga-Matkojen pakettiin kuului kolme retkeä, joista ensimmäinen oli luonnollisesti ”Kaupunkikierros”. Viidentoista hengen ”marttakerhoseureellemme” esiteltiin ensimmäisenä *Perla*-talo ja siellä insinöörien rakentama *geysir*.

Tuomas tuntui pitävän työstään. Hän pudotteli meille lakonisella äänellään Islanti-triviaa:

- *Tämä on Hofti-talo, jossa Islanti tunnusti ensimmäisenä Baltian maiden itsenäisyyden...*
- *Islannissako muka lama? Täkäläiset ovat kuulkaa varakasta väkeä – BKT on vieläkin suurempi kuin Suomessa...*
- *Kielikö on vaikea? Ei ole. Tosin ensin pitää opetella pari hassua kirjainta.*

Opimme, että ”lihava mies puun takana -kirjain **P** on soinniton ”th” ja että ”kuutosen peilikuva, jossa poikiviiva” **ð**, on soinnillinen ”th”. Aa ja ee yhdistetään täällä myös joskus **Æ**:ksi.

- *Englannin miehitys 1940, kalateollisuuden kasvu ja Yhdysvaltain Marshall-apu nostivat Islannin nopeasti Euroopan köyhimmästä maasta toiseksi rikkaimmaksi.*
- *Valtio elättää shakin suurmestarit... *)*

*) Neuvostoliiton **Boris Spasski** ja USA:n **Robert Fischer** ottelivat MM-tittelistä Reykjavikissa vuonna 1972. Lyömättömänä pidetty Spasski oli ennakkosuosikki, mutta amerikkalainen oli loistavassa kunnossa ja voitti legendaarisen ottelun vakuuttavasti pistein 12½–8½.

Eniten Tuomasta tuntui riipivän koulukirjojen semanttinen käännöskukkanen: – *Islanti ei ole ”Satujen” vaan ”Saagojen” saari!*

Alvar Aallon piirtämä *Pohjolan Talo* ihailtiin pinnallisesti. Sitten mentiin jännään patsaspuistoon, jossa oli esillä kuvanveistäjä **Einar Jónssonin** taidokkaita pronssiveistoksia. Eikka osasi yhdistellä kiehtovalla tavalla ihmisruumiita, kansanjoukkoja, aaltoja ja linoituksia. Kaupungilla ei juuri näkynyt lintuja – vain *kottarainen, punakylkirastas* ja *haahka* huomattiin.

Kiertoaajelun jälkeen erosimme muista ja lähdimme valasretkelle. Satamassa tuntui jotenkin oudolta, kunnes tajusimme: ei lainkaan *lokkeja!* Syynä on esimerkiksi puhtaus, joka täällä tuntuu lävistäneen koko yhteiskunnan. Linnuille ei yksinkertaisesti jätetä mitään syötävää, jolloin ne pysyvät muualla.

Alukselle nousi parinkymmenen hengen joukko, etupäässä nuoria – puheensorinasta päätellen ruotsalaisia, norjalaisia, tanskalaisia ja saksalaisia. *Elding*-yhtiön sievä opas **Harpa Magnúsdóttir** kertoi ”merten sulavaliikkeisistä jätkistä”: – *We’ll see probably many whales today – the weather is profitable. So, let’s keep your eyes wide open!*

Varustamo tarjosi meille safarin ajaksi paksut haalarit, jotka olivatkin tarpeeseen. Tuuli puhalsi 4-5 boforin voimalla synnyttäen pieniä vaahtopäitäkin. Näpit ja naama olivat pian kohmeessa, kun etukannella tuijotimme ulappaa. Ympäriällä leijaili *suulia, myrskylintuja, kajavia* ja pari *etelänkiislaa*. Saarten tunnuslintu *lunni* oli jo ehtinyt vetäytyä etelämmäs. Kaksi *islannintelkkääkin* kävi tervehtimässä meitä!

Lähes tunnin puksuttelun jälkeen olimme jo parinkymmenen kilometrin päässä rannasta ulapalla, kun Ilkka yhtäkkiä erotti kolmiomaisen evän vilahtavan aallokossa! Samassa kajahti jo Harpan ääni: – *Kello yhdessätoista!! Lahtivalas! JEEEE!! **)*

Majasteettinen musta selkä kohosi aika ajoin merestä. Uloshengitysuihku haisi pahalle jopa parin sadan metrin päähän. – *That’s why we call them ”Stinky Minkey”, they are not used to brush their teeth!* (Vertaus on jälkiosaltaan ontuva: lahtivalas on hetula- ei hammasvalas, toim. huom.)

Samassa huutoja alkoi sadella muiltakin: – *Eleven o'clock! 50 metres ahead! – Quarter to three o'clock! On your right hand... and one more!*

– *Pyöriäisiä!* Kolme pientä selkäevää ”pyöri” hauskaasti aivan aluksemme editse. – *Tuosta ne tosiaan ovat saaneet nimensä!* kuului moni nauravan. – *Veikeitä veikkoja!*

Kaartelimme alueella ristiin rastiin ja näimme lahtivalaita ja pyöriäisiäkin vähän väliä joka suunnassa. Yhtäkkiä iso otus hyppäsi korkealle ilmaan aivan edessämme: *delfiini!!* Ja toinen, kolmas... joka puolella noita hauskoja hammasvalaita, joilla on ystävällinen ilme. Noiden serkkupoikia tai -tyttöjä taputeltiin -92 Punaisella merellä! Hih! Yksi delfiineistä teki huimia kärrynpyöriä kaukana ulapalla aivan omia aikojaan!

© Heidi Naakali

Olipa hauska retki... näimme yhteensä kymmenkunta lahtivalasta, parikymmentä pyöriäistä ja n. 50 delfiiniä! Ei siitä tullut montaakaan kruunua nokkaa kohti. Paluumatkalla alkoi sataa, mutta se ei enää haitannut yhtään. *Ryhävalaat* pysyttelivät loppuun asti piilossa – ja se haittasi tietysti vähän.

Satamaan tultuamme yritimme olla katsomatta kolmea valaanpyyntialusta, jotka pahaenteisen hyväkuntoisina kelluivat touveissaan.

Söimme erällä möljällä myöhäislounaan, minkä jälkeen kävelimme kotiin. Ehdin sopivasti hierontaa hotellin kylpylään. Palmikkopäinen ”kuumalähteetär” mätki bussissa istumisesta kipeytyneen selän pehmeäksi tottunein ottein. Samalla kuulin esimerkkejä keväällä purkautuneen *Eyjafjallajökull*-tulivuoren aiheuttamista harmeista: ***)

– *Tuhkaa on vielä ilmassa. Pyykki tulee narulla harmaaksi!*

***) *Lahtivalas* on yleisin valaslaji Islannin vesillä. Nimensä otus on saanut siitä, että sitä lahdataan muita enemmän – se ei siis asusta lahdissa!

***)) Huhti-toukokuussa 2010 purkautunut *Eyjafjallajökull* sijaitsee n. 150 km pääkaupungista itään. Hehkuvankuuma laava syöksyi purkauksessa massiivisen jäätikön läpi, mikä synnytti myös manner-Euroopan ilmakehään valtavia tuhkapilviä. Tästä aiheutui valtaisa, kuukausia kestänyt kaaos, kun lentokoneiden turbiinien pelättiin vaurioituvan kivituhkapilvessä. Nyt vulkanologit varoittelevat kansakuntia vielä suuremmasta luonnonmullistuksesta: vieressä jökötävä *Katla*-vuori on tavannut avata tulisen nielunsa aina joitakin aikoja pienemmän ”siskonsa” perässä...

ke 29.9.

Seikkailu jatkui +10 asteen sateisessa syyssäässä. – *Tänään ajetaan bussilla n. 300 km lenkki – ja nähdään yhtä ja toista hiuksianostattavaa!* pelotteli opas.

Tiedonjyviä riitti tällekin päivälle:

– *Islannin jäätiköt sulavat nykyvauhdilla 70 vuodessa.*
– *Sammalenpeittämät laavakentät ovat jalankulkijalle petollisia ja äärimmäisen vaikeakulkuisia – jos on pakko mennä sinne, niin kannattaa seurata lampaiden polkuja, ettei katko kinttujaan!*

30 km Reykjavikista kurvasimme *Orkuveita*-höyryvoimalan pihaan. Modernin rakennuksen toisessa kerroksessa näimme vaikuttavan taulu-multimediaesityksen, jossa elävä pienoismies liikkui luontevasti laitoksen kytkentäkaavion putkia pitkin, valottaen samalla voimalan toimintaperiaatteita: – *Vesi lähtee meiltä 90-asteisena ja jäähtyy matkalla kotitalouksiin vain yhdellä asteella. Kierrettyään lämpöpatteristossa se lasketaan mereen 30-asteisena!* Jotkut sulattavat sitä ennen vielä autopaikkoja jälkilämmöllä. Ja autonpesuvesi on ilmaista.

Ulkona tuoksui lahtivalaalle! – *Tällä kertaa se on kyllä rikkilähteiden herkkä aromi, valisti Tuomas.*

Lisää tarinaa:

– *Aasa-usko sai n. 1000-luvulla vähitellen väistyä kristinuskon tieltä. Valtavaa tulivuorenpurkausta noihin aikoihin pidettiin puolin ja toisin ”jumalten merkinä”:*

– *Kääntykää, onnettomat pakanat! Jumalan viha on noin kauhea vääräuskoisille!*

– *Kääntykää itse! Tuo oli Thorin tekosia!!*

Kovassa tuulessa pistäydyimme *Skalholt*-kirkossa, jonka alttarikuva, sininen ”jää-Kristus” säväytti. Sielunpaimenten nimitaulut vahvistivat jo tietämämme maan tavan: sukunimiä ei käytetä, kaikki ovat ”vain” jonkun poikia (tai tyttöjä): **Gúdmund Siegfriðsson, Jón Jónsdóttir...**

Islanti valitsi maailmassa ensimmäisenä naisen, **Vigdís Finnbogadóttirin**, valtionpäämieheksi vuonna 1980. Ilkka muisteli tälle PK:n riveissä 80-luvun alussa laulamaansa serenadia.

Tuomaalla riitti anekdootteja myös Islannin ja Ison Britannian viimeisimmästä turskasodasta (*engl. Cod War, isl. Þorskastríðin*) 1975-76. Koko sodassa saatiin kuulemma aikaan vain yksi tulitus. Britit ampuivat tykillä islantilaisista rannikkovartiovenettä, mutta kehottivat ensin kohteliaasti sen miehistöä siirtymään alta pois: – *Pommitamme kohta ahterianne! Voisitteko mitenkään vaivautua siirtämään miehistönne keulaan?*

Seuraavaksi olimmekin jo kuuluisalla *Geysirillä*, jossa sivistyimme jälleen:

– ”*Geysir*” on tämän suihkulähteen ikiaikainen nimi. *Sana on aikojen saatossa yleistynyt muidenkin höyryä tai vettä sylkevien judanssien yleiskäsitteeksi. Kaikkien geysirien kantaäiti purkautuu vain joitakin kertoja vuodessa, joten sitä emme nyt jää odottelemaan.*

Sen sijaan pienempi *Strokkur*-niminen geysir purkautui kolme kertaa. Ilmiö alkoi samaan tapaan, kun vettä keitettäessä kattilassa: vedenpinta alkoi kuohua ja nousta, ja lopulta valtava ”vesipallo” ikään kuin räjähti korkealle ilmaan!

Sadettakin saatiin vaihteeksi niskaamme, kun jatkoimme matkaa *Gullfossiin* (Kultainen putous). Eipä tunnu islantilaisilla todellakaan olevan energiasta pulaa, kun tällainen vesimassa (160 000 litraa sekunnissa) saa vielä vapaasti pudota 32 metrin korkeudelta alas kanjoniin! Vaikuttava näky... vain Amerikan *Niagara* ja Brasilian *Iguaçu* ovat tehneet saman suuruusluokan vaikutuksen. Tuuli oli vaivihkaa yltyneet jo melkoiseksi hiivariksi. Soitin Taatolle ja välitin tunnelmia koti-Suomeen.

Sitten oli vuorossa *Langjökull*-jäätikön lähellä sijaitseva rotkokanjoni *Pingvellir*, jossa tuhat vuotta sitten koontuivat Islannin ensimmäiset ”valtiopäivät” – muinainen käräjäpaikka siis. Kyseessä on yksi maailman suurimmista luonnonnähtävyyksistä, jota kunnioitimme kävelemällä alueella vajaan kilometrin. Ylitimme valtavan hautavajoaman, jossa mannerlaatat liikkuvat pois päin toisistaan 2,5 cm vuosivauhtia. Tu lipa sekin ihme koetuksi, että seisoi yhtä aikaa Pohjois-Amerikan mannerlaatalta ja kuitenkin maantieteellisesti Euroopassa!

Iso Geysir kupli pahaenteisenä, muttei suostunut panemaan parastaan läsnäollessamme.

*) Astrologien väite, että viikonpäiviä hallitsee määrätty planeetta, on hyvin perusteltu. Antiikin kansoille salatieteelliset asiat ja niihin liitetyt jumaluusstarut olivat tärkeitä. Lauantai on monissa kielissä johdettu *Saturnuksen* nimestä. Sunnuntai (vrt. *Sunday*) on auringonpäivä, maanantai (*Måndag*) taas kuunpäivä. Tiistai (*Tirsdag*) muistuttaa *Tir*-sodanjumalasta (roomalaisilla *Mars*) ja perjantai (*Fredag*) kansojen kaunottaresta, *Freya*-jumalasta (room. *Veneris, Venus*). *Thoria* vastaa roomalaisilla *Jupiter (Joves)*. *Mercuriukselle* omistettu keskiviikko on useissa nykykielissä viikon tylsin nimi.

Ylittäessämme siltaa näkyi matalassa, kirkasvetisessä purossa liikettä: kumarruimme katsomaan: melkein metrinen *nieriä* lötki siinä aivan silmiemme edessä! *Laulujoutsenet* tuntuivat myös viihtyvän näillä vesillä. Raekuuroa pakenimme *Hotelli Gullfossiin*, jossa meille tarjottiin lounaaksi lohta.

Paluumatkalla *Eden*-matkamauistokaupassa pällisteltiin leikkijääkarhuja ja muuta rihkamaa, muttei ostettu vielä mitään. Punaisen soran alueella laidunsi hevosia ja lampaita.

Vuolaan kosken partaalla sijaitsevan *Alafossin* villa-tehtaan myymälästä sorruin ostamaan söpöt lunnisukat! Ja kun nyt törsäämisen makuun päästiin, niin tuli sitten ostettua maailmanluokan hammasharjakin, jossa on mm. ionisoiva kadmiumvarsi... hinta ”vain” 20 euroa! Mutta eipä tarvitse käyttöohjeen perusteella enää käyttää edes vettä purukalustoa siivotessa.

Ilta kului hotellin lobbyssa Irish Coffeeta siemailten ja Hummeripoikien 25-vuotisohjelmaa rakennellen. Sävel syntyi mm. lauluihin *Bassosereniadi*, *Blondin salasana* ja *Kun isoisa suon osti*. Heli tutki hotellin päätteellä seudun geokätköjä.

to 30.9.

– *Kautta Thorin! Asterix ja Normannien maihinnousu* -albumista tutut viikinkimானukset siivittävät ensimmäistä torstaitamme (*Thorsdag*) näissä maisemissa. Viikonpäivien nimien etymologiaa ei yleensä juuri tule ajatelleeksi. Itse ainakaan en olisi heti muistanut, että lauaintain nimi juontaa juurensa islanninkielen sanasta *laugardagur* (= pesupäivä). *)

Nepalin *sherpathan* olivat myös saaneet nimensä viikonpäivien mukaan (ks. s. 400).

Entinen pääkaupunki, pittoreski *Hafnarfjörður* nähtiin bussin ikkunoiden läpi, kun sen kautta pyörähdettiin. Tuomas piristi aamu-unista retkuettamme: – TV:n vulkanologin mukaan *Hekla* purkautuu kuukauden sisällä!

Sitten ajettiin Keflavikintietä kohti *Krísuvíkia*. Matkalla näimme kalankuivatustelineitä. (Suurin osa kapalasta kulkeutuu täältä Nigeriaan asti). Laavakentän yllä nähtiin yksinäinen *ampuhaukka*, joka lensi pitkät taipaleet matalalla bussimme suuntaisesti. *Tunturihaukka* pesii näissä maisemissa myös, joten tarkkailimme laavarinteitä toiveikkaasti... **)

Pysähdyimme hetkeksi kuvaamaan kymmenen neliökilometrin laajuista ja sadan metrin syvyistä erämaajärveä, jonka mustat, aavemaiset hiekkarannat eivät suorastaan houkuttaneet auringonpalvontaan tai mihinkään muuhunkaan. Suomiko ”karu, kaunis maa”?

Vähän ennen seuraavaa päämääräämme *Krísuvikin* (*Seltún*) lähteitä jalkauduimme moikkaamaan islanninhevoseja, jotka tulivat uteliaina tarjoamaan turpiaan taputettaviksi. Tulikummat, rikkiä pulputtavat silmäkkeet haisivat saatanan pahalle, mutta pitiähän niitä oppaan mieliksi kotva ”ihaistella”.

– Älkää sitten poiketko polulta. Tuolla rinteillä voitte nähdä joidenkin itsepäisten uskalikkojen jalanjälkiä... ja hattujakin!

Maisema oli kieltämättä kuin jostain Danten ”*Helvetin esikartano*” -kuvauksista! Kokemuksen jäljiltä olimme ”rikkiviisaita” (vrt. NASA-vierailu jenkeissä -84, jonka päätteeksi olimme Nasaviisaita). Käännymme erämaatielle, jonka pinta muuttui asfaltista mustanpuhuvaksi soraksi vain muutaman kilometrin ajettuamme.

– *Islannissa ei ole matelijoita eikä sammakkoeläimiä... ei edes jäniksiä. Koko saaren ainoa kookkaampi nisäkäs on naali*, luennoi Tuomas partansa takaa.

Aurinkoiseen *Grindavíkiin* tullessamme puhe kääntyi jo lintuihinkin:

– *Lapintiira ja pikkukajava ovat harvinaistuneet. Syynä pidetään pikkutuulenkalakannan mystistä romahdusta, jota tutkijat eivät ole kyenneet vielä selvittämään.*

– *Ja täällä piti tänään sataa kaatamalla... meteorologit taisivat eilen tarkkailla ihan väärää saarta!*

Panimme Helin kanssa merkille, että ryhmämme on oudon hiljainen – kukaan ei esittänyt milloinkaan kysymyksiä tai kommentteja Markuksen tarinoihin.

Edes siirtolohkareiden syntysaaga ei herättänyt matkakumppaneissamme epäilevää nurinaa:

– *Saagan mukaan saarella elää sekä ”piiloväkeä” että jättiläisiä. Piiloväki asuu neljännessä ulottuvuudessa vuorten ja kumpareiden seassa. Nuo kivet ovat ”hitaita jättiläisiä”. Ne kiihuhtavat auringon noustessa valoa piiloon, mutta kaikki eivät aina ehdi, jolloin niistä jähmettyy kiviä! 50 vuotta sitten eräaseen tiehen tehtiin mutka piiloväen takia.*

Grindavikissa oli sota-aikana liittoutuneiden varuskunta. Nyt se on 4000 asukkaan unelias, ”laavootettu” kalastajakylä. Ihmettelimme näkymiä myrskyn heittämän veneenhylyn luona, jossa havaittiin kivitasku ja punajalkaviklo. Keskiaallonkorkeus taannoisessa rajuilmassa oli ollut 17 metriä! Näimme myös kaukaa Siperiasta peräisin olevia ajopuita sekä kajavia, meri- ja karimetsoja, iso- ja selkälökkejä...

– Kautta Odinin!

**) Kaiken alleen hautaava laavahiekka on Islannille valtava ongelma. Valtio on jo useita vuosia satsannut kammottavan maiseman pelastamiseen kylvämällä sen sekaan *alaskanlupiinia* ja *rantavehnnää*, joiden juurten toivotaan sitovan maata ja estävän vähitellen soran liikkumisen. Siemenien kylvöön osallistuvat mm. koululaiset suurin joukoin.

Sininen Laguuni syntyi, kun voimalan työntekijät alkoivat huvikseen pulahdella 38-asteiseen lauhdevesialtaaseen. Vähitellen tajuttiin moisen ilmiön kiinnostavan matkailijoitakin, joten toimintaa laajennettiin – ja tänään kylpyläkeskus on jo yksi Islannin merkittävimmistä turistiryksistä. Kauniinsininen kuuma vesi, musta pohjahiekka, valkoista piimössöä naaman ihoa nuorentamaan... siinä menestyksen peruselementit!

Kuohujuomaa ja kaljaa sai ostettua uimasiltaan, maksuksi vilautettiin henkilökohtaista ranneketta. Tunnelmaa täydensivät höyrysauna ja hierova vesiputous. Väkeä oli parikolmekymmentä. Sämpylät ja kahvit löydettiin, mutta laguunin geokätkö pysyi piilossa.

Tulomatalla kuulimme, että Keflavik toimi kylmän sodan aikana amerikkalaisten tukikohtana (8000 sotilasta perheineen) – ja että militääritoiminta lakkautettiin viitisen vuotta sitten.

Hotellille ehdittiin sopivasti. Aikaa jäi puoli tuntia hevosretkelle tälläytymiseen. *Ishästar*-firman pikkubussi nouti meidät kotioveltamme. Mukana oli kaksi muutakin turistia. Ajoimme *Hafnarfjörduriin*, josta Kinnarin Jussi oli varannut meille ”Lava Tour” -nimisen parituntisen elämyksen.

Kumisaappaat jalkaan, kypärä päähän ja eikun moikkaamaan heposia! Ilkka sai patalaiskan, mutta hauskanvärisen *Skuggin*, Heli vähän vikurimman *Soleyn*. Hauskoja ja hyvätapaisia pikku kavioveikkoja, jotka osasivat ravin ja käynnin lisäksi sitä kuuluisaa *tölttiäkin*, jolloin ratsun selkä ei hytky yhtään!

Puolipilvinen keli saatteli seitsemän ratsukkoa matkaan. Oli mahtavaa jolkotella erämaassa! Viheltelin ”*Virginialaisen*” E-molli-temaa ja murahtelin ylilenteille punakylkirastaille ”*howdy*”. **Veronica**-opas kehui issikkani tölttiä! Välillä se intoutui ravaamaan, mutta oikean cowboyn tapaan pysyin kyydissä. Kun Skuggi alkoi veltoilla, tyttö neuvoi:

– Potki sitä enemmän... *Ja purista polvilla! Piiskaa!*
Mutta enhän minä hennonut sitä paljon mätkiä – käskin vain suomeksi ”ryhdistäytyä” aina välillä.

Annoin mielen levätä yksinkertaisessa, mutta riipaisevankauniissa maisemassa. Variksenmarjan, puolukan ja vaivaiskoivun luoma maaruska oli parhaimmillaan. Retken puolivälissä nousimme satulasta ja annoimme otustenkkin levätä ja syödä ruohoa.

Kotimatalla alkoi sataa, mutta sitä tuskin huomasi. Muistoksi ratsastuspäivästä saimme ”viralliset” diplomatitkin.

Ilalla käveltiin keskustaan. Viihtyisä city – vaikka kävelykadulla olikin vähän liikaa leikkijääkarhuja. Äijä-jaffa-joo-kulli -krääsää myytiin joka puolella, myös Joulupukin myymälässä. Eivät olleet sentään vielä vohkineet Ilkan ”tuhka-aukko” -sanaleikkiä: missään ei myyty T-paitoja englanninkielisellä ASH-HOLE -tekstillä...

Kaupungin keskuslammella pulikoi sorsia, hanhia, joutsenia, tukkakoskeloita ja -sotkia. Ekki (ei) virta-alleja. (Islanti on Euroopan ainoa paikka tavata niitä).

Heli löysi parikin geokätköä (kaksihaaraisesta pihlajasta ja hautausmaata vastapäisen aidan raosta). Ilkka keksi liikeidean tšekäläisille hautausurakoitsijoille: – Muistokiviin voisi robotti jo valmiiksi kovertaa ”SON”- ja ”DOTTIR”-sanat!

Herkullinen pastaillallinen syötiin Caruso-nimisessä kodikkaassa trattoriassa. Ystävälliset tarjoilijat opettivat meille islanninkielen ääntämystä: – Taidatte olla suomalaisia? Lausutte l-kirjainta niin hauskaasti... Helille katettiin pitkävirtainen lusikka Ilkan jäätelöannoksen ”verottamista” varten!

Takaisin hotellille dallailtiin seitsemän asteen viileydessä. Äänestä nuorisoa ilakoi kaduilla.

Pakkauspuuhissa Heli otti perinteiseen tapaan yleisönsä: – Hei, mulla oli villasukat sekunti sitten käsissäni! Missä ne nyt on?! – Ööö... olisko jaloissa? yritin auttaa.

pe 1.10.

Herätys 4.15. ja kentälle. Hummerheimissa kuukausi sitten riehunut puuntuhoaja (*Kóssus islandicus*) olisi halunnut pyytää henkilökohtaisesti anteeksi hölmöilyjään, mutta aikataulu ei nyt antanut periksi tapausmiselle. *)

Jo 30 maata koluttu Helin kanssa! Ilkan Euroopan-listasta puuttuvat enää Moldova, Romania, Ukraina ja Andorra!

*) Islantilaisten jazz-muusikoiden syyskuinen Porkkalan-leiri päättyi ikävissä merkeissä: kaksi isoa rantamäntyä oli kirveellä ja sahalla rusikoitu huonoon kuntoon. Puuttoman kansan nuorisoo oli yrittänyt lämmittää kännipäissään yöllä saunaa...

SAAGAN LOPPU?

(TRAD. MEL. ”EL CONDOR PASA” / SAN. ILKKA AALTONEN -09)

YÖ SATUSAAREN YLLE LASKEUTUU,
PUNASTUU TÄYSIKUU, KUN KANSA VELKAANTUU.
NYT ”KUUMAT LÄHTEET” PÖRSSIN NOTKAUTTAA,
ROMAUTTAA, HEKLA HIEMAN HEILAHTAA –
JA TASEET KATOAA!
PIAN HÄTÄHUUTO KAIKUI EETTERIIN:
– PUMPPUIHIN! KAIKKI APU ISLANTIIN,
TAI MEEMME UPOKSIIN!!!
MYÖS SUOMI TAHTOI KÄDEN OJENTAA,
AUTTAJAA, AHTISAARTA, OLLILAA
PIAN LENSI MERTEN TAA.

– VIEL’ VOIMME KAIKEN PELASTAA JA MULLISTAA:
MAA VOISI HAUISTANSA PULLISTAA,
SE ELPYISI, JOS LUOPUISI
VATNAJÖKULLISTAAN.

SIIS VIEDÄÄN JÄÄTÄ SUUREEN MAAILMAAN,
AVARAAN, IRANIIN JA INTIAAN
TAI VAIKKA ANGOLAAN.
SE KELPAA RIKKAAN SHEIKIN ALTAISIIN,
SUHTEISIIN, HATTUIHIN JA HOUSUIHIN –
JA GROGILASEIHIN!

– VIEL’ VOIMME KAIKEN PELASTAA...

